

Verksamhetsberättelse 2014, planerad verksamhet 2015-2016

För Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik (Bioresurs) vid Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet

Bakgrund

Regeringen beslutade i december 2001 att avsätta medel för inrättandet av Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik (Bioresurs). Verksamheten vid centret startade hösten 2002 som ett samarbete mellan Uppsala universitet och SLU. Det är en separat resultatenhet inom Institutionen för biologisk grundutbildning med egen föreståndare. De övergripande uppgifterna för Bioresurs är att bidra till höjd kompetens, intresse och motivation inom områdena biologi och bioteknik hos lärare i förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning i hela landet.

Översikt verksamhet 2014

Det löpande arbetet vid Bioresurs innebär bl.a. produktion av tre nummer av tidningen Bi-lagan, utveckling av den egna webbportalen, genomförande av kurser och deltagande i möten och konferenser. Utöver detta tillkommer projekt som genomförts i samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Ledningsgrupp

Fyra sammanträden har hållits under 2014. I ledningsgruppen har under 2014 ingått följande representanter från Uppsala universitet, SLU, Skolverket och Biologilärarnas förening:

- Uppsala universitet: Margareta Krabbe, ordf., prefekt vid Inst. för biologisk grundutbildning
Ordinarie Dan Larhammar, prof. i molekylär cellbiologi, Inst. för neurovetenskap. Ersättare Jonas Almqvist, universitetslektor vid Inst. för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier. Adjungerade: Ingela Frost, universitetslektor och Elisabeth Långström, informatör, båda vid Inst. för biologisk grundutbildning
- SLU: Ordinarie Mikael Pell, prof. Inst. för mikrobiolog. Ersättare Lars-Erik Lindell, Grants office
- Skolverket: Ordinarie Paula Starbäck, Gymnasieenheten. Ersättare Christina Polgren, enhetschef vuxenenheten
- Biologilärarnas förening: Ordinarie Minna Panas, ordf. i BF, lärare gr. Ersättare Christina Broman, lärare gy

Ekonomi

Grundanslag Utbildningsdepartementet

Regeringen avsätter årligen medel i budgetpropositionen till resurscentrums verksamhet. Summan som ursprungligen var 1 500 tkr per år har skrivits upp motsvarande ökningen i konsumentprisindex. För 2014 var anslaget från Utbildningsdepartementet 1 839 tkr.

Uppsala universitet

Enligt särskilt beslut bidrar Uppsala universitet med 950 tkr. Tillkommer 505 tkr från grundanslaget, motsvarande lokalhyra för administrativa lokaler.

SLU

SLU bidrar till Bioresurs verksamhet genom del av tjänst för framför allt arbete med Bioresurs webbportal.

Uppdrag och bidrag

- Bioresurs har haft projektansvar för överenskommelser med Skolverket att i samarbete med de nationella resurscentrumen i fysik och kemi erbjuda fortbildning och webbstöd för lärare inom vuxenutbildning. Bidraget under 2013 var totalt 950 tkr, varav 500 tkr periodiserades för 2014.

Ytterligare överenskommelser under 2014 omfattar utveckling av webbmaterial för lärare inom särskild utbildning för vuxna (300 tkr) och tilläggsuppdrag till tidigare överenskommelser för kommunal vuxenutbildning (75 tkr). Dessa bidrag har periodiserats för 2015.

- På Skolverkets uppdrag har granskning av undervisningsmaterial utförts under 2014 (16 tkr).
- Ett uppdrag från Kungl. Vetenskapsakademien att ta fram en webbsida med fokus på genmodifierade växter omfattade 200 tkr. Projektet avslutades hösten 2014.
- Med ekonomiskt stöd av Skolverket och tillsammans med nationella resurscentra i fysik och kemi genomförs tre NO-biennaler på olika orter i landet för lärare i F-9 under våren 2015. Bidraget till Bioresurs för planering under 2014 omfattade 400 tkr.

Ingående balans 1 januari 2014: 2 442 561 tkr och utgående balans 31 december 2014: 3 234 875 tkr.

Organisation och ekonomi

En organisationsförändring som berör de nationella resurscentrumen i biologi/bioteknik (Uppsala universitet/SLU), fysik (Lunds universitet), kemi (Stockholms universitet) och teknik (Linköpings universitet) har diskuterats en längre tid. Upprepade kontakter har tagits av både företrädare för berörda universitet och ämnesföreningar med Utbildningsdepartementet, Utbildningsutskottet och regeringen för att diskutera situationen för de nationella resurscentrumen. En kort resumé ges nedan.

I [propositionen Forskning och innovation \(2012/13:30, s 104\) \(pdf\)](#) aviserades att ett nytt ämnesdidaktiskt centrum i naturvetenskap och teknik skulle bildas. Efter ett ansökningsförfarande beslutades hösten 2013 att Linköpings universitet skulle få värdskap. Det innebar också att de nuvarande nationella resurscentrumen i skulle slås samman med centrumet i Linköping och upphöra i nuvarande form.

Riksdagen beslutade i december 2013, i enlighet med regeringens [budgetproposition för 2014](#), att uppdraget till de nationella resurscentrumen skulle upphöra från och med halvårsskiftet 2014. Bidrag till verksamheten utgick därmed enbart för första halvåret 2014, samtidigt som en summa som motsvarade de nationella resurscentrumens sammanlagda bidrag för andra halvåret 2014 avsattes till regeringens disposition för senare beslut i frågan.

Omfattande protester från respektive värduniversitet, lärare i naturvetenskap och kommittén Framtidens skola vid Kungl. Vetenskapsakademien medförde att beslutet omprövades. I det regeringsbeslut som kom i februari 2014 tilldelades Linköpings universitet uppdraget att bilda ett ämnesdidaktiskt centrum för naturvetenskap och teknik. Inom ramen för detta uppdrag ska centrumet även svara för en samordning av verksamheten vid de nationella resurscentrumen i biologi/bioteknik, fysik, kemi och teknik. Det innebar att någon nedläggning av de befintliga nationella resurscentrumen inte längre var aktuell och att beslutet också blev att betala ut hela det årliga bidraget från Utbildningsdepartementet till de nationella resurscentrumen för 2014.

Osäkerhet råder om hur samarbetet med det ämnesdidaktiska centrumet ska utformas. Det finns också behov av att säkra de nationella resurscentrumens framtida fortlevnad och skapa en plattform för verksamheten. Ytterligare kontakter kommer att tas under våren med Utbildningsdepartementet/regering i frågan.

På grund av den osäkerhet som varit under lång tid har vi inte kunnat anställa personal i den utsträckning som vi önskat. Detta tillsammans med att vi erhållit flera omfattande uppdrag har medfört ett överskott i ekonomin. Efter den positiva utvecklingen som nu har varit har personalstyrkan utökats med sammanlagt två deltidstjänster från och med hösten 2014.

Personal

Föreståndare Britt-Marie Lidesten, 100 %

Malin Planting, tillsvidareanställd informatör 50 %. Anställningen upphörde 2014.04.24.

Kerstin Westberg, tillsvidareanställd informatör 60 %.

Ammie Berglund projektanställd informatör 50 % fr.o.m. augusti 2012 till augusti 2014.

Christina Jansson, projektanställd informatör 50 % på 1 år från och med september 2014.

Lisa Reimegård, projektanställd informatör 50 % på 1 år från och med oktober 2014.

Tillkommer del av tjänster vid IBG för administrativt stöd.

Bi-lagan

Bioresurs ger ut tidningen Bi-lagan med tre nummer per år, en tidning för skolans lärare med stöd och inspiration för undervisning och lärande inom biologi/bioteknikområdet. Tidningen finns i tryckt version, men alla gamla nummer kan också laddas ner utan kostnad från www.bioresurs.uu.se. Varje nummer omfattar 24 sidor. Nummer två är en läsårskalender där varje månadsuppslag innehåller praktiska och konkreta undervisningsidéer. Upplaga, kostnader (exkl. indirekta kostnader) och målgrupper:

Nr 1 2014

- Upplaga 5 500. Kostnad: 18 tkr (tryckning), 16 tkr (porto)
- Målgrupper: gy, gr 6-9, vux, sameskolor, specialskolor, prenumeranter

Nr 2 2014 Kalender med tema forskning och nobelpristagare

- Upplaga 15 000. Kostnad: 40 tkr (tryckning), 34 tkr (porto)
- Målgrupper gy, gr, vux, sameskolor, gymnasiesärskola, särvtvux, specialskolor, prenumeranter

Nr 3 2014

- Upplaga 14 000. Kostnad: 28 tkr (tryckning), 33 tkr (porto)
- Målgrupper: gy, gr 6-9, vux, sameskolor, specialskolor, gymnasiesärskola, särvtvux, prenumeranter

Total kostnad (exkl. indirekta kostnader): 169 tkr

Innehåll

I de olika numren av Bi-lagan har flertal personer medverkat från främst universitet och skolor, men många artiklar har också skrivits av personal från Bioresurs. Kalendern 2014 gjordes i samarbete med personal vid Nobelmuseet i Stockholm.

Ett syfte med tidningen är att omsätta aktuell forskning inom biologiområdet till användbart undervisningsmaterial för skolan. Laborationer och övningar presenteras i tidningen som anknyter till exempelvis nobelprisbelönad forskning, bioinformatik och genetiskt modifierade växter.

Målgrupper

Uppskattad fördelning av antal sidor i nr 1 och 3 av Bi-lagan på olika målgrupper: förskola och gr 1-6 (14 sidor), och gr 7-9 och gy/vux (26 sidor). Tillkommer målgruppsberoende material.

Nyhetsbrev

Bioresurs skickar ut nyhetsbrev med aktuell information till följande målgrupper och antal prenumeranter:

- Förskola: 223 prenumeranter
- Grundskola 1-5: 374 prenumeranter
- Grundskola 6-9: 367 prenumeranter
- Gymnasium/vuxenutbildning: 329 prenumeranter
- Skoledare 62

Hemsida

Bioresurs har en innehållsrik och för lärare användbar hemsida, www.bioresurs.uu.se, där bl.a. alla artiklar från tidningen Bi-lagan finns tillgängliga. Här finns också ett stort antal laborationer, övningar och länkar till externa resurser. Flera moduler med egen layout har byggts upp eller håller på att färdigställas, det gäller Myller, Linnélektioner, GM-växter och VuxNwebben. Hemsidan revideras och utvecklas efterhand med syfte att bli alltmer användbar för olika lärargrupper.

Totalt antal besökare under 2014 har varit 1 831 642, varav totalt antal unika besökare 1 075 556.

Kurser, konferenser och övriga arrangemang

Bioresurs genomför kurser och konferenser för lärare i egen regi eller i samarbete med andra aktörer. De hålls på olika platser i landet och har deltagare från norra till södra Sverige. Ett urval av arrangemang:

- I samarbete med Kungl. Vetenskapsakademien arrangerades två kursdagar 5-6 mars för lärare på gymnasiet och högstadiet med tema Evolution.

- På uppdrag av Skolverket genomfördes sammanlagt tre kursdagar i Uppsala, Göteborg och Lund under våren 2014 för lärare inom särvtux och kommunalvtuxenutbildning på grundläggande och gymnasialnivå.
- Två Bioresursdagar för gymnasielärare med inriktning mot genmodifierade växter och ärftliga egenskaper hos hundar genomfördes i november. Personal från SLU, SciLifeLab, Biotopia och Gentekniknämnden medverkade. Det övergripande syftet med gymnasiedagarna är att omsätta aktuell forskning till användbar kunskap för lärare.

International Biology Olympiad

Bioresurs har organiserat arbetet med det nationella uttagningsprovet till International Biology Olympiad (IBO) 2014. Personal från Bioresurs var engagerad som ledare för de svenska elever som deltog i den internationella tävlingen på Bali.

EUSO, European Union Science Olympiad

Bioresurs ingår i den nationella kommittén för EUSO och har aktivt medverkat vid Sverigefinalen till den internationella tävlingen.

Polarforskningssekretariatets lärarstipendium

Bioresurs deltog i juryarbetet för Polarforskningssekretariatets lärarstipendium till expeditionen SWERUS-C3.

Kungl. Vetenskapsakademien

Bioresurs är representerad i Nationalkommitté för biologi.

Samarbetspartners

Bioresurs har under 2014 samarbetat med ett flertal myndigheter, organisation och företag, som har intresse av skolan, bland andra:

- Biologilärarnas förening
- Biotopia, Uppsala
- Centrum för tekniken i skolan
- Kemilärarnas resurscentrum
- Kungl. vetenskapsakademien
- Nationellt centrum för svenska som andraspråk
- Nationellt resurscentrum för fysik
- Naturskoleföreningen
- Nobelmuseet, Stockholm
- Polarforskningssekretariatet
- Skolverket
- SLU
- Svenska fysikersamfundet
- Svenska kemistsamfundet
- Swedish Water Institute
- Universitet och högskolor (t.ex. Karlstads univ., Umeå univ., Högskolan Dalarna)
- Vattenhallen, Lund
- Vetenskap och Allmänhet
- Vetenskapens hus, KTH, Stockholm

Planerad verksamhet 2015-16

Vi uppskattar det starka stöd som verksamheten vid Bioresurs har fått av ledningen för Teknat-fakulteten/Uppsala universitet i samband med de diskussioner som pågår kring en omorganisation. Planering pågår om hur samarbetet med det ämnesdidaktiska centrumet i Linköping ska utformas. I samband med att samarbetet även förstärks med de övriga nationella resurscentrumen finns behov av att omarbete instruktionen till Bioresurs. Denna fråga kommer också att tas upp med Teknat-fakulteten och Utbildningsdepartementet/regeringen.

Planerade aktiviteter

Vi avser att under 2015-16, som tidigare, producera tre nummer av tidningen Bi-lagan, fortsätta arbetet med att utveckla den egna webbsidan, genomföra kurser, delta i möten och konferenser och i den mån det blir aktuellt arbeta med externa uppdrag. Externa uppdrag varierar stort beträffande innehåll och ekonomisk omfattning mellan åren. För 2015 förutser vi inte några ytterligare uppdrag/bidrag än de som vi redan erhållit under 2014. Omfattningen av eventuella externa projekt under 2016 går inte att förutse.

En stor satsning är de tre NO-biennialerna som genomförs våren 2015 i samarbete med Nationellt resurscentrum för fysik och Kemilärarnas resurscentrum och med ekonomiskt stöd till planering av Skolverket. Biennalen i Växjö, 18-19 mars, genomfördes i samarbete med Linnéuniversitetet, biennalen i Stockholm, 26-27 mars, i samarbete med Stockholms universitet och biennalen i Falun, 28-29 april, i samarbete med Högskolan Dalarna. Vi avser att söka medel från Skolverket under 2016 för genomförande av NO-biennialer under 2017.

Överenskommelserna med Skolverket som träffats under 2014 om att ge stöd till lärare inom vuxenundervisningen gäller även 2015, med framför allt inriktning mot särskildundervisning för vuxna i form av webbmaterial och kurser. Någon fortsättning under 2016 har inte avviserats.

Vi avser att påbörja en ombyggnad och överflyttning av Bioresurs webbportal till annan plattform under 2015-16, en omfattande satsning både tidsmässigt och ekonomiskt. Anledningen är att plattformen är omodern och känslig för externa angrepp. Det finns också behov av en genomgripande omarbetning av struktur och en uppdatering av befintligt material eftersom det inte har gjorts någon större bearbetning sedan Bioresurs startade 2002.

Bioresurs medverkar under 2015-16 i arbetet med de nationella uttagningarna till International Biology Olympiad och European Union Science Olympiad.

De årliga Bioresursdagarna för lärare på gymnasium och högstadium planeras till november 2015 och vi avser att fortsätta att erbjuda Bioresursdagar för lärare även under hösten 2016.

Ekonomi

Sammanfattningsvis är behovet av ekonomiskt stöd från Uppsala universitet och SLU till verksamheten vid Bioresurs fortsatt stort inför 2015 och 2016 och avgörande för att vi ska kunna fortsätta arbetet.

Enligt särskilt beslut har Uppsala universitet tidigare bidragit med 950 tkr till Bioresurs verksamhet, samt 505 tkr från grundanslaget (motsvarande lokalhyra för administrativa lokaler). Något beslut om tilldelning av 950 tkr inte fattats för 2015 och vi har i stället uppmanats inkomma med äskande, som skickades in separat den 16 februari. Vårt äskande gäller ett bidrag om 1 150 t kr för 2015 dvs. en ökning av bidraget med 200 tkr, exklusive grundanslaget om 505 tkr, som redan beslutats. Detta motiveras av att bidraget från Uppsala universitet varit oförändrat under flera år trots kostnadsökningar och att vi bl.a. avser att göra en omfattande ombyggnad av Bioresurs webbportal med överföring till ny plattform.

Inför beslut om fördelning av forskningsanslaget 2016 äskar vi oförändrat 1 150 t kr, samt 505 tkr från grundanslaget. Det råder inte längre någon osäkerhet om det årliga bidraget från Utbildningsdepartementet till Bioresurs verksamhet och vi önskar därför återgå till den tidigare ordningen som innebar att Bioresurs tilldelades medel i VP utan att behöva äska medel separat.

Uppsala 22 februari 2015

Britt-Marie Lidesten, föreståndare, Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik
Inst för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet
britt-marie.lidesten@bioresurs.uu.se